Ч. 272. Чернівцї, четвер дня 12. (24.) грудня 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Промова д-ра Ст. Стефановича.

III.

Селяньский кредит.

Бесїдник перейшов до справи селяньского кредиту противставлячи босняньскі порядки, де заведені повітові запомогові фонди, з котрих хлоп може жичити на свої потреби гроші на 4%. У нас мають се заступити зареєстровані товариства з ограниченою порукою. Але в них, можна сьміло сказати, хлоп не дістане взагалї нїяких гроший, а сильнїйший, з певним кредитом чоловік як дістане, то хиба на 10%, 12% або 14%. *(Слухайте! Слухайте!)* А для меліорацій тяжко у нас і властителеви великого обшару дістати позичку на 7% або 8%, коли в Боснї хлоп дістане в повітовім запомоговім фондї гроші на 6%. *(Слухайте!)* Щоби не задержувати довше уваги палати над тою справою, поручає бесїдник до прочитаня книжочку Горовіца: „Die Bezirksunterstützungsfonde in Bosnien und der Herzogowina,“ що недавно вийшла з друку у Відни, накладом книгарнї Фріка.

Гірництво.

Важною справою для краю єсть гірництво, але в Буковинї оно цїлком загинуло. Сеж і не диво, бо оно находить ся в руках греко-оріентального фонду. У всхідній Галичинї мов би заприсягли ся, щоби гірництво здушити. І так запровадили цло на сировицю, що мало бути охороною для галицкої індустриї нафтяної та піднесенєм фінансів. В обох напрямах не осягнули нїчого. Бо знаний вам прецїнь той швіндель, з якого тягнуть користи великі угорскі рафінериї. Знаєте, що рафіновану нафту заміняли через штучне занечищенє в гущ, а єї перерабляли рафінериї в легкий спосіб наново на нафту. І так вплинуло цїле цло в кишенї мілїонерів. Тай длятого зовсїм слушно говорили ту так часто: сьвітло убогої швачки подорожіло, але через те не піднїс ся галицкий нафтовий промисл. Надто удало ся через глупі цлові та гандльові договори виключити по части нашу нафту з Нїмеччини. Нинї уживає сусїдна і заприязнена з нами Нїмеччина більше російскої нафти, як галицкої. А як має ся дїло з копальнями озокеріту або з добуванєм земного воску в Дрогобичи? Там панують такі відносини, що годї дати віри, они не дадуть ся описати словами; але я не хочу провокувати пана мінїстра рільництва, бо міг би ще там поїхати, а тогди ті відносини на віки остали би ся незмінені! *(Грімка веселість).*

Хочу займити тілько одну обставину. Пригадуєте собі, що перед кількома місяцями удушив ся тут один робітник в каналї. Дневники всїх відтїнків партийних розписали ся у вступних статях про сей нещасливий випадок, і зовсїм слушно, бо з людским житєм не можна робити собі забавки. Прошу прикликати собі в память слова блаженного архикнязя Рудольфа: „Найцїннїйшим скарбом держави єсть чоловік! Щож отже стало ся в Дрогобичи, в так званім галицкім Сибіри? В той сам час удушило ся там девять людий в копальнях земного воску *(Слухайте!)* — і навіть когут не запіяв за ними! Чи дотичного підприємця потягнули до відвічальности, сего не знаю, але знаю те, що не поправили анї вентиляциї, анї будови копалєнь, все зістало в такім примітивнім станї, як перед десятьма роками — а панове з Галичини потвердять самі, що там гинуть річно сотки людий. *(Слухайте!)* Нїхто не журить ся про те — все лишає ся так, як бувало. Таке то дїє ся з нашим гірництвом.

Домашний промисл.

По черзї обговорює бесїдник домашний промисл. Бути може, що богато єсть таких в палатї, що маловажать домашний промисл. Але оно не так. Промисл домашний має велику вагу, особливо для рільничого населеня. Селяни мають таким способом свій побічний заробок. Рільничий нарід, котрому дає ся в знаки всяка рільнича крізіс, міг би при розцьвітї домаш-

---

1) # МЕРТВЕЦКА ЄЛЕНА.

Оповідане

Івана Бажаньского.

Наш хутір припирав давно до хутора бідної Єлени, що тепер мешкає в своїй похилій хатинї між вербами. Она наче-б сховала ся від сьвіта; наокруг єї города повно старинних верб, та таких грубезних та високих, що той, що не знає, нїколи й не сказав би, що за сими вербами хата є. А смутна-ж ся хатина смутна! нї хлївця коло неї, нї худібки... Та така й Єлена, як єї хатина. Нїхто єї ще веселу не видїв; сумує і сумує; а живе одиноко як палець і запрядає на хлїб, — бідує...

Єї називають Мертвецка Єлена. Чому єї так прізвали, з молодших се нїхто не знає, а навіть із старших людий є много, що на се відповісти не можуть. — От, кажуть, в єї вербах нового місяця мертві в ночи показують ся, тому єї так і називають; а може тому, що она сама все як мертва ходить. — Так то люди толкують собі про неї, а деякі таки й боять ся в ночи сих єї верб; аж поза двір млаками обходять єї город. Що-ж, се не дуже й дивно; людий у нас темних ще чимало, а про бувальщину бідної Єлени не знають. Они цурають ся єї, не люблять єї. А за віщо? За те, що она „Мертвецка“ називає ся. А она бідна, опущена всїми, сидить сама одинока в хатї, не боїть ся нїчого, за себе нїчо нїкому не розповідає:

А варто би знати про єї минувше житє! Я ще єї покійного батька добре памятаю, то знаю і не одно сказати так за Єлену, як за єї родичів. Коли ласка то послухайте.

Давно то дїяло ся, я ще тогди лиш парубочити зачинав, жив на сім ґрунтї і в сїй самій хатї, де тепер Єлена жиє, Павло Велит. Справдї велит, бо був собі як дуб здоровий та сильний. Він ще хлопцем десь з Московщини до нашого села зайшов, не мав де притулитись та жив коло пана. Пан Павла за его ретельність і пильність так дуже був полюбив, що призвав его раз до себе і казав єму, аби собі шукав дївчини, бо він его хоче господарем зробити. Павло уже мав таку, до котрої серце его потягало. Се була Настя Дворчакова, хоть сирота та дуже добра й мила дївчина. Пан таки сам єму і за старосту був. — Діставши від пана поля, сей ґрунт, дерева на хату ще й молочну корову в подарунку, він побудував ся, оженив ся з Настею і був задоволений, можна сказати щасливий; обоє були здорові і любили ся. Павло був чоловік дуже працьовитий а до того й веселий. На панщинї бувало — знаєте, тогди ще була панщина — на панщинї, кажу, де вже він межи робітниками, то там вже не робота, а весїля. Иньшим часом окоман обходить ся так з людьми, що і з худобою гріх так обходити ся: мучить, катує, а вийде Павло на панщину, то окоман як не тот. Руки зложить, ходить коло нас і лише сьміє ся з Павла; сей вже що як втне, то хоть бись був смутний як хмара, зараз повеселїйшаєш, тай робота горить під руками. За сю его вдачу всї его любили, і пан і люди.

Прийде бувало недїля, він зіпре ся на мур у своїм городї а ми парубки постаємо на улицї коло него та слухаємо его бесїди. Він-же як з письма бере; розказує нам за козаків, за їх війни за віру, мову та волю з Турками, Татарами та Ляхами. Так до темного вечера перестоїмо коло него, слухаючи его і їсти не хоче ся; аж жінка вже стане его до хати кликати. Він і піде, перепрошаючи нас, що нас лишає, бо его Настя боїть ся сама сидїти в хатї. Се він і не жартував, що его Настя сама боїть ся, бо Настя була одна з тих боязливих і забабонних жінок, яких і тепер чимало є. Знаєте які то ще жінки. Увидить у вечер жабу-ропуху на порозї — то уже наслане; забренить коло уха жалібно яка муха — то чиясь душечка прийшла з того сьвіта чогось просити або когось взяти; зававкає на дворі протяглим голосом кіт в ночи — то боле голосить буде помір; побачить вечером в углї хати яку незнайому собаку — то вже якесь лихе перекинуло ся в собаку. А закракає припадково ворона в ночи, а жінка на дворі, то она вдре, як нема нїчо другого під руками, і сорочки та кине в повітре, бо то дїти, що не хрещені повмирали, кричать „хреста;“ вона їм нїби-то крижмо кидає, а сама на голов до хати. Така була й Настя. Що він єї не наговорив ся, щоби в пусте не вірила часом і посварить, як она вечером до сїний боїть ся сама вийти, та дарма, натури єї перемінити не міг. Дальше вже нїчо

ного промислу лекше перебути таку крізіс. В Боснї цвите виріб диванів, вироби з глини та інкрустацийні вироби, а всї они здобувають собі вже сьвітовий ринок. Через те плинуть тисячі, ба мілїони до краю. А у нас як виглядає домашний промисл? Ми мали перед роками також свій домашний промисл. Пригадаю вам, панове, на вироби мешканцїв Карпатів так галицких, як і буковиньских гуцулів. Кольби до стрільбів, роги на порох прикрашені мосяжним дротом, або желїзним, характеристичні гуцульскі топірцї, тарелї на хлїб різблені і прикрашені ріжною орнаментикою з дроту — все те упало, бо занехали старати ся о видосконалене, о доповнене і підпиране домашного промислу. Та була се величезна похибка.

Пригадую буковиньскі ткані коци. Они пропали цїлковито. Замість вовни уживають тепер бавовни, замість правдивих закрасок анїлїнову фарбу: і щож дивного, що той домовий промисл не має вже нїгде попиту. Прямо дали єму змарнуватись.

З великим трудом удало ся нам позискати субвенцию зі сторони мінїстерства визнань і осьвіти — край дав єї також — для одного професора промислової школи в Чернівцях в тій цїли, щоби видав книжку, де були би зібрані характеристичні взори і десенї і уложені після поодиноких громад. Згадане дїло, мої панове, не вийшло цїлком, бо средства, що дали їх до розпорядимости, суть за малї.

Тимчасом наш домашний промисл зник цїлком з лиця сьвіта. Нечувана просто страта для населеня, що упадає під вагою рільничого пересиленя.

Також артистичний промисл, що був зрештою доперва в завязку, помер вже давно і погребаний, бо не старали ся єго оживити. Рішаючі сили зробили в тім напрямі тілько, як нїчо.

Лїчничі жерела.

Якжеж старали ся о визискане природних лїчничих жерел? Мої панове! Вартість лїчничих жерел, що находять ся в краю, єсть незмірно великою, бо не кождий може відвідувати купелеві місця поза границями краю: не в кождого є на те гроші. Але майже кождий в нинїшних часах, під конець 19. столїтя примушений бороти ся в борбі о істноване і відчуває потребу випочинку, покріпленя, щоби відсьвіжений міг знов віддати ся свому заводови. А чим більше людий потребує того віддиху — число їх, як відомо, побільшає ся вельми скоро — тим більше гроший плине не тілько на захід Австриї, але також за границї монархії. З тої точки погляду жерела мають для краю велике значінє не лише санїтарне, але і економічне. Значіня того не можна легковажити.

Чи не належало би реклямою познакомити всїх Европейцїв з нашими краєвими жерелами? А чи чули ви, панове, щонебудь про всхідногалицкі або буковиньскі купелї? Чи знаєте щонебудь про Трускавець, або про Дорну, про Сольку? Се для вас зовсїм чужі імена, бо нїчого не зроблено, щоби розвинути ті купелї. А прецїнь велику силу дуже цїнних, желїзних жерел має в посїданю або ряд, або греко-православний фонд релїґійний!

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 23-го грудня 1896.

Бук. кр. рада шкільна відбула сегодня засїдане. На порядку дневнім стояла між иньшим справа заведеня обовязкової науки руської і волоскої мови в середних школах для не- Русинів взглядно не- Волохів.

Промова пос. Барвіньского в радї державній в справах буковиньских Русинів викликала, як звістно, перепалку з пос. бар. Васильком, а „Бук. Вѣдомости“ подали вість, що москвофільска „Народная Рада“ післала письмо до п. Барвіньского, щоби назвав по імени тих людий, котрі єго просили упімнути ся о бук. Русинів. а заразом заявляють, що „пос. Барвіньский говорив так, що з єго жаданями можна згодити ся.“ Москвофільска „Народная Рада“ очивидячки не читає всїх справоздань ради державної, бо инакше була би довідала ся о відповіди пос. Барвіньского в сїй справі. Буковиньскі Русини мають в радї державній одного-однїсенького посла, іменно д-ра Воляна. Однак сей „заступник“ нїколи не дав почути свого голосу в оборонї прав буковиньских Русинів і від кількох уже лїт мовчить. З огляду на те уважала „Руска Рада“ конечно потрібним попросити галицкого руского посла о піднесенє важних для нас справ. Голова і заступник голови „Руської Ради,“ а заразом соймові посли др. Стоцкий і Пігуляк удали ся з сею просьбою до пос. Барвіньского і сей, як все радо, підняв ся сего дїла. „Руска Рада,“ яко одиноке полїтичне руске товариство має право говорити іменем буковиньских Русинів, — „Народная Рада“ може говорити лише в імени москвофілів і буковиньских Липован, коли сї на таке опікуньство згодять ся — а соймові посли, яко законні заступники руского народу, також мають се право; то-ж пос. Барвіньский міг без ваганя на просьбу сих чинників говорити іменем буковиньских Русинів. Крок москвофільской „Народной Рады“ видає ся просто сьмішним; замісць ухвалити вотум недовірія свому голові і послови Волянови за уперте мовчанє в радї державній, що рівнає ся просто кривдї інтересів тих виборцїв, що єго вислали до парляменту, „Народная Рада“ не соромить ся протестувати безправно против виступу пос. Барвіньского, хоч сей (навіть по гадцї москвофілів) ставив цїлком оправдані жаданя. Думаючі люди можуть на таке поступованє москвофільской клїки хиба відповісти обуренем і омерзїнем. Нам лиш дивно, чому „Народная Рада“ не обурила ся на те, що Волох бар. Василько протестував против виступу пос. Барвіньского, хоч бар. Василько до того не мав нїякого права, бо він не є Русин, а Волох!... „Руска Рада“ ухвалила на своїм засїданю вислати пос. Барвіньскому за єго щиру підпору інтересів буковиньских Русинів подяку. Яка рация обурювати ся, коли Волян мовчав, а Барвіньский ставив жаданя оправдані?

З судових кругів. У вчерашних телеґрамах ми подали іменованя ад'юнктів при буковиньских судах. Тїшимо ся, що між 14 іменованими, взглядно, перенесеними є шість Русинів. Довідуємо ся з певного жерела, що сими днями будуть іменовані 10—12 практикантів авскультантами. Найбільше заавансують під конець 1897 р., безпосередно перед введенем нової цивільної процедури. Тодї наступить около 50 іменовань. Для судовиків тепер добрі вигляди.

Конкурс розписаний на посади двох тимчасових учителїв-помічників при гр. пр. народній школї в Чернівцях з річною платою 360 зр. В поданях треба виказати ся квалїфікациею з нїмецкої,

---

й не казав. Може з часом сама пересьвідчить ся, перестане в дурницї вірити, думав він собі.

Они жили з собою вже два роки, а сїмя їх все лиш з них обоїх складала ся, дитинки в них ще жадної не було. Любити не мали кого, за те-ж любили ся самі, як голубцї. Не були они богаті, та не були й бідні, були, як я спімнув, вдоволені — щасливі. Та лиш Бог якось не допустив їм того щастя на довго вживати.

Раз у великий піст у середу — було тогди середопістє — загадав Павло свій город від поля плотом обгородити. На пліт треба було нарубати прутя з верб, що й тепер попри дорогу ростуть. Они, відколи я їх запамятав, все однакі, лиш тепер трохи побортнавіли. Давно брали з них прутє до паньских плотів, а у Павла були они замісць лїса, і топливо і все мав з них.

— Лиши ся сегодня з роботою, — просила жінка. — Середопістє як урочисте сьвято; гріх робити. Ох, боле я нягадала ся! Знаєш, тебе сеї ночи щось на двір кликало. „Павле! Павле!“ обізвало ся під вікном двічи. Коби хоть тричи — се було би добре, а то двічи... Я забула се тобі зараз сказати.

— Ти знов менї з твоїми небилицями! — відворкнув трохи сердито Павло. — Певне ти спала, і тобі приснило ся, може оно тебе кликало.

— Нї, я спала й не спала а се, що тобі кажу, чула. Лиши, чоловіче, свою роботу на завтра!

— Вже ти мене сим не відстрашиш, — сказав Павло, взяв з під лави сокиру і пішов у верби рубати прутя. Приставив до найгрубшої верби драбину, вилїз і зачав цюкати.

— Боже помагай! — кажу, минаючи попри него. — Уважайте но, Павле, щобисьте з верби не скочили, бо драбина лиш одним боком приперта.

— Ти гадаєш, що я циган, що на гилї сидїв тай єї саму відрубував? — жартував Павло.

Я усьміхнув ся і пішов. Але не встиг я єго город минути, як нараз чую за собою крик. Обглядаю ся, Павла на вербі нема, лиш люди в єго город біжуть, а там проразливий плач. Біжу я і собі туди; і знаєте, що я увидїв? Павло лежить навзнак на земли без памяти, верх него драбина, з голови бухає кров. Він бо впав так нещасливо з верби, що сокира при паданю саме під голову єму прийшла, обернувши ся вістрєм до гори, а се розчерепило єму голову до мозку. Настя бігає як несамовита, кричить, волосє собі на голові рве; нарештї впала коло чоловіка як нежива. Не знати, що робити, чи Павла ратувати, чи Настю водою відливати. Прийшла вона бідна якось до себе. взяли єї від Павла і більше занесли, як завели в хату. А Павло? Павло більше не прийшов до памяти. Я єму потримав сьвічку і він спустив дух на моїх руках під тою самою вербою, що перед хвилею з неї ще до мене жартував.

Нарядили Павла на лаву. Боже, який він лежав на лаві! як нарубок, як живий, лиш білий, білий як стїна. Що то він і нагосподарував ся? Два роки як оженив ся а вже й на тот сьвіт... А людий, а людий в хатї і на дворі, що й оком не переглянути; навіть і пан і мандатор і окоман були. Та-ж єго всї любили!... Настя — як она була змінила ся! — не плаче; она бідна не годна вже плакати; все лиш: „ох! та „ох!“ та: „Люди добрі, що з моїм Павлом?“

Павла ховали як якого пана; аж два попи ховали. Настя мало й памятала похорон свого чоловіка. Тепер она лишила ся як билина на поли, одинока, нї дитини, нї родини; що єї почати, як жити?... Мала одного брата, тай тот умер, лишивши жінку й четверо дїтий. Братова хотїла, щоби Настя коло неї жила, звичайно, як добра братова. Але Настя не пристала на се.

— Нї, не добре так, — каже она, — я свого гнїзда нїколи не покину. Там кожда річ менї мого Павла пригадує, там все єго руки зробили. Менї лиш тілько лекше, як я що дня єго робіточку перецїлую, здає ся, єго самого. Знаєте що? Я собі сама так дома роздумала. Коли би ви хотїли, я взяла би вашу найменьшу донечку до себе, а єї відай вже на осьмий рочок. Ви й самі не богаті, у вас і так тїсно, дїточок, коби здорові, аж четвірко. Єринка була би коло мене; я би єї доглядала і вбирала як свою рідну дитину, а дасть Бог діждати того часу, то й відвінувала би як свою, бо я віддавати ся вже не буду.

Братова пристала на се, щоби єї Єринка з тїткою жила, але она сему вірити не хотїла,

руской, і волоскої мови викладовоі та гр. пр. віроісповіданем Речинець до 15-го січня 1897 р.

З міского театру. Сегодня грають оперету „Bettelstudent“; в суботу пополудни відограють оперу „Фавст“, вечером Раймунда „Bauer als Milionär“. а в неділю пополудни „Drei Paar Schuhe.“

Галицкий сойм зійде ся дня 28-го с. м. на коротку сесию. На порядку дневнім першого засїданя поставлено 64 перші читаня справоздань галицкого видїлу краевого.

Гарні порядки панують на галицких зелїзницях. Лїтом завалили ся два тунелї, а тепер не можна було в понедїкок отворити шляху Галич-Тернопіль. Пробний поїзд виховзнув ся коло стациї Потутори, а причиною тоі невдачі є несолїдна будова цїлого шляху, котрий просто розлазить ся. Задля того треба було відложити отворене сего зелїзничого шляху на „лїпші часи.“

На „Високім Замку“ у Львові найдено при направі дороги, що веде на копець, бляшану пушку, а в пушцї багато золотих і срібних монет з XII. XIII. вв. і заплїснїлий перґамент, що при близшім дослїдї мав показати ся дуже важним документом.

Штудерний злодій. Оногди вечером перед домом Гавсмана у Львові крикнув якийсь мужчина до одної переходячоі тамтуди учительки: „Як ходите? — не можна перейти! і притім потрутив еї до муру. Коли женщина отямила ся від переполоху, мужчини вже не було, але разом з ним пропала й мошонка з грішми учительки; злодій вирвав еї зручно з кишені потрученоі. В мошонцї було 46 зр.

Товариство імени Шевченка заложили Русини в Шамокинї в північній Америцї. До сего товариства — як пише „Свобода“ — можуть належати лише безженні або вдівцї. (То перше в Америцї товариство руске на тих основах.) — „Свобода,“ звертаючи увагу на те, що Поляки в цїлій Америцї обходять своє сьвято народне т. зв. „obchód listopadowy“ справедливо питає: Чи би Русини не спромогли ся раз на сьватковане прим. памяти Т. Шевченка.

Упертий самоубійник. Перед кількома днями віддано на клїнїку для недужих на умі у Відни молодого чоловіка Франца Бавера, по званю кельнера, що допустив ся аж 8 самоубійчих замахів. Він пробовав вже стріляти ся, підрізувати собі бритвою горло, труїти ся, кидав ся в Дунай, вішав ся, але за кождим разом его вiратовано. Той нещасливий чоловік, котрого можна би назвати налоговим-самоубійником, показав ся недужим на умі. Притуплене ума почало ся у Бавера від часу, коли якийсь шарлятан, що умів гіпнотизувати, найняв его на якийсь час до гіпнотичних представлень. Бавер попав в нервовий розстрій, а проби лїкарів знищили до крихти его здоровлє. Лїкарі, на котрих Бавер попадав, були дуже спосібними хірурґами, але злими психіятрами і доказуючи. що недуга Бавера лежить в мозку, піддавали его чотири рази тяжкій операциї отвираня черепа. Бавер перебув всї ті операциї і набавив ся падачки. Тепер той чоловік з таким твердим житем есть близький виздоровленя.

Наука, штука і лїтература.

Нові працї про Буковину проф. др. Раймунда Фридриха Кайндля.

Кромі вже оповіщеноі нами розправи др. Кайндля „Über den Festkalender der Rusnaken und Huzulen“ (можна набути в книгарни Г. Пардінїого за цїну 60 кр.), появило ся спід пера сего совістного етноґрафа і ученого історика в протягу сего року ще кілька праць, що стоять в тісній звязи з етноґрафією і историею Русинів.

По перше назвемо працю „Neue Beiträge zur Ethnologie und Volkskunde der Huzulen.“ Автор подає нам тут цїлий ряд нових і цїкавих обявів житя гуцульского, які він сумлїнно призбирав підчас своеі науковоі подорожи в лїтї 1895 р. і які красно доповняють добутки в его працї „die Huculen“ з р. 1894. Вірні ілюстрациї надають сїй працї більше значіня, прим. хрести горілчані у Фрасинї над Сучавою, про котрі Кайндль довше розправляє в своїм „Prophet-ї“, що вийшов минувшого року в рускім перекладї п. з. „Пророк“ в *Недїлї*; потім види хат, типи гуцульскі, рибу на писанцї і т. д., числові значки на т. зв. реваші. (Праця продає ся в книгарнї Г. Пардінього по цїнї 40 кр.)

Иньша знов праця др. Кайндля називає ся „Die Viehzucht und der Viehaberglauben bei den Huzulen“ (в книгарни Г. Пардінїого 20 кр.) Плекане худоби становить у Гуцулів головне занятє, тому-ж повинна ся розправа особливо заінтересувати Русинів. Автор, що так часто звідував околицї гуцульскі, описує нам, як ховає Гуцул худобу, описує его звичаї, обичаї, ріжні забобони і чари, як виробляє молочні продукти, і взагалї з'ображує господарку сих руских верховинців на широких полонинах. Сю працю переложено і на польску мову в львівскій часописи „Lud“ 2. том.

На третім місци спімнено про нове видане першої частини дїла п. з. „Geschichte der Bukowina“· Вже сам факт, що перше видане сеї книжки вийшло з накладу в протягу кілька лїт і зайшла конечна потреба другого виданя, сьвідчить лиш о вартости і цїкавости книжки. Се досить рідкий случай: подібні працї про Буковину не можуть ся дочекати нового виданя. Особливо цїкавлять нас численні ілюстрациї камінних і бронзових знарядів, всїляких посудин і гробів з глубокоі старини. Др. Кайндль брав, як відомо, участь в археольоґічних розкопах з послїдних лїт, і тому то его описи сих найстарших культурних памятників відзначають ся ясностию і вірностию. Автор розправляє про ріжні народи, що в протягу віків виступали в нашім краю, про колишню приналежність Буковини до великоі римскоі держави, про долю наших околиць підчас вандрівки народів і далї аж до половини 14. віку, коли заснувало ся молдавске господарство. Вельми інтересні виводи автора що до Славян і Русинів. Він доказує, що Славяни появили ся в нашім краю вже в 4. столїтю. (Книжку можна купити в Пардінїого за 50 кр.)

Як звісно, появила ся вже і друга часть працї „Geschichte der Bukowina“, що обіймає часи молдавскі (1343—1774) і коштує в тій самій книгарни 1 зр. 30 кр. Третя часть, обіймаюча часи австрийскі, появить ся на веснї.

Дуже красну книжочку присьвятив Др. Кайндль памяти цїсяря Йосифа п. з. „Kaiser Joseph II. in seinem Verhältnisse zur Bukowina“. Автор представляє тут участь сего шляхотного цїсаря в прилученю Буковини до Австриї, далї участь его в орґанїзациї Буковини, его заслуги около церкви, школи, хлїборобів і т. д. Се дїло повне патріотичних чувств автора. (Книжку купити можна в Пардінїого за 50 кр.)

Дальше записуємо, що недавно появив ся 5. річник за р. 1895 так званих „Berichte über die Arbeiten zur Landeskunde der Bukowina“, котрі Кайндль щорічно видає за помочию нашого краевого музея. Тут вичисляє він, як в попередних річниках, всї письма, карти і т. д., що вийшли про Буковину в 1895 р. і описує стан і розвій наших музеїв. Цїна річника 20 кр. в Пардінїого.

Небавом появлять ся зпід пера сего самого автора дві працї, що особливо зацїкавлять Русинів. Праця про гуцульску хату і еї устрій з 228 ілюстрациями, потім меньша праця також з ілюстрациями про хату Руснаків, як др. Кайндль по народному називає Русинів-полян.

Також в виданях цїсарскоі академії наук в Відни вийде велика праця про Липован, котру ми в свій час близше опишемо.

В кінци згадаємо, що М. Кордуба написав в „Записках наукового тов. імени Шевченка“ розвідку про численні етноґрафічні працї др. Кайндля, що відносять ся до Русинів (Руснаків і Гуцулів). Др. Кайдлеви належить ся за его ревну і сумлїнну працю всяке признане і подяка від всїх Русинів.

* * *

Телеґрами „Буковини“.

З дня 23-го грудня 1896 року.

Відень. Палата панів полагодила на вчерашнім засїданю кілька проектів законів, буджетову провізорию і промислову новелю. Кардинал Ґ р у ш а дякував за законне управильнене релїґійно-морального вихованя термінаторів. Опісля ще принято без дебати закон о фідеїкомісї Чарториских. Окрім того ухвалено закон о зниженю цїни соли для худоби.

Прага. Вчера два рази вибирано бурмістра, однак без результату. Сегодня вибирають третий раз, при чім вистарчає до вибору звичайна більшість..

Будапешт. Угорский сойм відрочив своі наради до 11-го січня.

Будапешт. Показує ся, що підчас нещастя в копальнях в Решицї згинуло 34 людий 12 тяжко, 12 легко ранених, а 36 ще шукають... З 128 робітників-гірняків вийшли доси цїло 34.

щоби така молода Настя жила як черниця. Єї ще дївкою мами своїм донькам за примір ставляли; а що з неї потім за молодиця була! Пари еї не було в селї; де такій довго вдовою сидїти?!

— Хмара перейде, сонце буде, — каже братова. — То не ти тепер говориш, то жаль твій; ще лиш тиждень по похоронї, а за рік инакше думати меш. Єринка най іде до тебе на якийсь час, а як найдеш собі чоловіка, тогди вже якось буде.

— На що ви менї рану в серци ще більше розриваєте братова? От сьвятий хрест, образи сьвяті; — клену ся перед ними і присягаю, що більше віддавати ся не буду...

При сих словах упала на колїна перед образами, а здоймивши два пальцї як до присяги, заляла ся сльозами. Братова не знала, що на се казати, підняла Настю і повела до лави. Та сїла. Братова вже більше не говорила еї нї за Павла, нї за віддаванє; она стала научати свою Єринку, як має заховувати ся у тїтки.

Побувши так у братовоі, наплакала ся перед нею, а над вечір потягла ся з Єринкою мовчки через городи до своеі хати. Як еї з тою дитиною жило ся, лиш Бог сьвятий знає, не з медом еї було. Та вже лиш тілько відрацнїйше, що було до кого хоть слово заговорити.

Як братова гадала, так і було. Не минуло ще й шість недїль. ще Настя й поминки по свому чоловікови не справляла, а еї вже жіночки переказують, що той та той сватати еї наміряе. Найбільше убивав ся за нею Василь Заведія. Він був у тих самих роках, що й покійний Павло і не був вже парубком. Перед роком привела була его жінка на сьвіт синка. Та лиш не судив еї Бог, ним утїшати ся, бо зараз таки, в два днї потім, лишила свого Андрійка сиротою а свого мужа вдівцем. Василь знав Настю дуже добре. Ще як дївкою була, залицяв ся до неї, навіть старостів гадав до неї посилати; лиш не вдало ся ему оженити ся з нею, бо попередив его Павло. По смерти же Павла зачав він знов за Настю гадати та жіночок на звіди до неї посилати, думаючи, що бодай хоть тепер она не відповість ему. Але она, як другим, так і ему переказувала, що віддавати ся не хоче. Якже одну смілїйшу старостівну від Заведії добре вилаяла, а до того ще й за оба пороги витрутила, а то вже жадна більше не відважила ся еї о женихах говорити.

В шість недїль відживилась згадка на Павла; Настя справляла поминки по свому мужови. Поминки були як похорон. Людий на обідї було десь з пів села. За трьома столами сидїли, а столи аж погинали ся були від дару божого. Настя тепер вже сама рядила. По обідї згадали ще люди Павла добрим словом, а попращавши ся потїшаючими словами з Настию, порозходили ся домів.

(Дальше буде.)

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1896 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
до Чернівців								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	11^{28}	.	.	$\underline{6^{57}}$	$\underline{10^{28}}$	$\underline{5^{50}}$		
З Букарешту, Яс, Сучави, Ґлїбоки	3^{29}	.	.	9^{12}	$\underline{10^{00}}$	$\underline{5^{23}}$		
З Новоселицї, Садаґури .	.	.	.	.	.	.	11^{13}	$\underline{9^{50}}$

Відходять	Поїзди поспішні			Поїзди особові			Поїзди мішані	
з Чернівців								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{47}	.	.	9^{41}	$\underline{10^{29}}$	$\underline{5^{38}}$		
До Ґлїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{03}	.	.	$\underline{7^{17}}$	$\underline{10^{48}}$	6^{16}		
До Садаґури, Новоселицї .	.	.	.	.	.	.	4^{30}	6^{21}

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях.

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.